

Gaaf stuk over Zweig

TONEEL Villa Europa van De Warme Winkel en De Utrechtse Spelen. Gezien: 27/3 in De Balie. Aldaart/m 4/4. Tournee t/m 18/4. www.dewarmewinkel.nl

De geest van Wenen waait steeds heviger door het Nederlands theater. Vorige seizoenen zagen we al voorstellingen van Schnitzler, er werd werk gespeeld van Karl Kraus (*De Laatste dagen der mensheid* door 't Barre Land), Thomas Bernhard (door Dood Paard en door Stan) en Jelinek (ook Dood Paard). Daar komt nu het fijne *Villa Europa* bij, naar en over het werk van de Oostenrijkse schrijver Stefan Zweig.

Acteurs Vincent Rietveld en Mara van Vlijmen beginnen met een stukje uit diens toneelstuk *Jeremia*, volledig *over the top* met grote neuzen, met wasknijpers aan elkaar gezette lappenconstructies als kostuums, en een groteske speelstijl. Nemen ze hem wel helemaal serieus, of worden wij als toeschouwers in de maling genomen?

Nee, er blijkt toch bewondering. In een volgende scène geven de acteurs – beiden met opplak-Hitler-snor – een geestige en uitwaaierende samenvatting van Zweigs leven. Een joodse, archetypische intellectueel van vóór de Eerste Wereldoorlog, een schrijver van een enorme stapel biografieën met een passie voor handschriften van genieën en

Acteurs van De Warme Winkel hebben een recalcitrante speelstijl. FOTO SOFIE KNIJFF

utopische ideeën voor de vereniging van Europa. Staand op een enorme stapel boeken en met een potpourri van greatest hits van de klassieke muziek op de achtergrond, vertellen ze hoe Zweig een van de meest productieve en gelezen schrijvers van het interbellum werd – ‘en meest verbrande’, voegen ze er sardonisch aan toe.

In een van de boeken tonen ze een foto van de schrijver en na zijn zelfmoord, met zijn tweede vrouw, in 1942, op het meest duistere uur van de Tweede Wereldoorlog. Achter op het toneel herkennen we hetzelfde bed en nachtkastje. Die dienen als decor voor de lange, maar schitterende en opvallend verstilte eind-

scène over die zelfmoord. ‘Al zou Hitler overwonnen worden, dan zou ik toch een representant zijn van een wereld die niet meer bestaat,’ schreef hij in één van zijn zeven afscheidsbrieven.

De Warme Winkel heeft een recalcitrante uitstraling, en de speelstijl is in scherp contrast met de elegante verfijning van Zweig. De spelers zeggen dat ze denken dat hij de wereld niet begrijpt, dat er naast schoonheid ook plaats moet zijn voor het duistere. Het is die dubbelzinnigheid, doordacht omgezet in beeld en spel, die *Villa Europa* tot zo'n gave voorstelling maakt.

SIMON VAN DEN BERG